

Pohjanjalosammal

Snögulmossa

Drepanocladus angustifolius (*Pseudocalliergon angustifolius*)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Pohjanjalosammal on isokokoinen (10–20 cm) haarapesäkkeinen lehtisammal. Väriykseltään se on valoisilla paikoilla kellanruskea ja kultahäiveinen, varjossa vihreä. Laji muodostaa jopa neliömetrien laajuisia alustanmyötäisiä kasvustoja. Pohjanjalosammalen lehtien tyvi on kapeansoikea ja kärki pitkä, kaareva, kapea ja pikkuhampainen. Lehden laita on harvaan pikkuhampainen. Pohjanjalosammal muistuttaa mm. yleistä metsäkamppisammalta (*Sanionia uncinata*), jonka lehdet ovat kuitenkin pitkittäispoimuiset, kapeammat ja kärjestään selvemmin hampaiset. Lajin voi sekoittaa myös vaarantuneeseen kalkkijalosammaleeseen (*Drepanocladus lycopodioides*), joka on yleensä kookkaampi ja leveämpilehtinen. Kalkkijalosammalen lehdessä ei ole hampaita.

Elinympäristö ja levinneisyys

Pohjanjalosammal kasvaa metsäalueilla etenkin kalkkiseutujen painanteissa, joissa alkukesästä on vettä, mutta jotka kuivuvat kesän edetessä. Sammal kasvaa painanteiden pohjalla, saramättäiden tyvillä, lahopuilla sekä puiden ja pensaiden tyvimättäillä. Kausikosteikkojen lisäksi pohjanjalosammal voi kasvaa ohutturpeisissa lettoisostumissa, lettorämeiden ja -korprien väliköissä. Kaikki sammalen tunnetut kasvupaikat sijaitsevat Pohjois-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Pohjanjalosammalen kasvupaikkavaatimukset ovat melko erikoiset, joten sopivia elinympäristöjä on vain vähän. Ojittustoimet ja metsänkäsittely ovat todennäköisesti tuhonneet monia sammalen kasvupaikkoja, ja ne ovat uhka myös nykyisille esiintymille. Monet kalkkijalosammalen nykyisistä kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Pohjanjalosammalen esiintymä ja sen lähiympäristö tulisi jättää ojitusten ja hakkuiden ulkopuolelle. Metsätalouden toimissa olisi tärkeää turvata kausikostean vesitalouden säilyminen. Pohjanjalosammalen eteläisimmistä kasvupaikoista muutama sijaitsee metsälain erityisen tärkeissä elinympäristöissä (letot ja rehevät korvet Lapin läänin eteläpuolella), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Osa sammalen kasvupaikoista on METSO-ohjelmaan sopivia kohteita (puustoiset suot ja soiden metsäiset reunat, kalkkikalliot). Vesitalouden ennallistaminen luonnonhoitotyönä saattaa olla tarpeen joillain kohteilla.

Lähteet

Ulvinen, T. 2009: *Pseudocalliergon angustifolium* – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 209–211. Verkkójulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>